

AKTUALNO VPRAŠANJE

Poletja smo se vsi veselili. Toda, da bo tako vroče, kot je zadnje dni, menda ni nihče pričakoval. Vsak si želi pomagati in si gasiti žejo, kot pač ve in zna. Ljudje najbolj segajo, seveda, po pivu. Toda prav piva zadnje dni čedalje bolj primanjkuje. Zlasti so prizadeti nekateri turistični kraji na Gorenjskem, kot Bled in Bohinj, kjer že nekaj dni ni dobiti te pijače.

Zato smo povprašali komercialnega direktorja Pivovarne »Union« v Ljubljani, ki nam je dejal: »Letošnja potrošnja piva je, da se tako izrazim, abnormalna. Toliko piva kot letos, še nikoli nismo prodali in kot vi-

dite, ga še vedno primanjkuje. Odjem se je tako povečal, da so postale naše kapacitete premajhne. To se je zgodilo prvič po osvoboditvi. Medtem ko smo prejšnja leta prodali v sezoni mesečno okoli 9000 hektolitrov, prodamo sedaj okoli 20.000 hektolitrov piva. In še vedno ne moremo zadostiti povpraševanju. Bolj kot kdaj doslej se je pokazala potreba po obnovi in razširitvi naših obratov. — Položaj je pač tak, da trenutno ne moremo od pomoči.«

Glede piva so torej objektivne težave. Vendar bi glede preskrbe, mimoloma, le morali dati prednost turističnim krajem...

V Kranju že nekaj tednov primanj-

kuje vode, zlasti na Zlatem polju priteče le v malenkostnih količinah zvečer in zjutraj, v Stražišču je pa že nekaj dni sploh nimajo...

V podjetju »Vodovod« so nam dejali: »Vode je v zacetju dovolj, vendar po ceveh od Tupalič do Kranja ne priteka v takih količinah kot običajno. Kaže, da so nekatere cevi popustile in da voda odteka nekam drugam. Zato je naša posebna komisija že teden dni na terenu in skuša ugotoviti napako. Dokler ne bo napaka popravljena, bodo v preskrbi z vodo še vedno precejšnje motnje.«

I. A.

AKTUALNO VPRAŠANJE

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ŠT. 53 — CENA DIN 10.—

Kranj, dne 8. julija 1957

Dan borca v Žabnici

Zabnica, 4. julija — Ze nekaj dni pred samim praznikom je bila Zabnica svečano okrašena. Visoki mlaji so se videli daleč naokoli. Pred praznikom, včeraj zvečer, so gostovali v Zabnici člani Prešernovega gledališča, ki so prikazali dramatisirano borbo v Rovtu, ki jo je po pripovedovanju Ivana Bertončija-Johana dramatisiral Ivan Fugina. Danes zjutraj pa se je osrednje svečanosti v Zabnici udeležilo nad 1000 ljudi.

Dopolne je predsednik občinskega odbora ZB Kranj Franc Koželj-Vanjo podelil najboljši strelski družini v kranjski občini prehodni pokal občinskega odbora ZB Kranj. V tekmovalstvu za ta pokal je zmagala strelska družina »Stane Kavčič« s Primskega. Strelski družini »Franc Mrak« iz Predešelj in kranjska strelska družina ter najboljši posamezniki pa so dobili diplome in pohvale. Hkrati je bila danes v Zabnici tudi velika manifestacija obveznikov predvojaške vzgoje kranjske občine. Ko so bili vsi zbrani je tovariš Koželj razvil prapor predvojaškega odreda »Vinko Zevnik«. Za tem je bila svečanost pri spomeniku, na katerem je vklesanih 89 imen padlih borcev in talcev. Spomenik je odkril in izročil v varstvo krajevnemu ljudskemu odboru v Zabnici sekretar občinskega komiteja ZK Kranj Kartin Košir. Domačini in gostje so okoli spomenika obložili s cvetjem. Na proslavah so v teh dneh sodelovali tudi: mešani pevski zbor »France Prešeren«, godba na pihala DPD »Svoboda« Kranj in dramska sekcija DPD »Svoboda« Kranj, popoldne pa je nastopil tudi TVD »Partizan« iz Stražišča.

KMETIJSKA ZADRUGA

MORA POSTATI JEDRO SOCIALISTIČNIH ODNOSOV
NA VASI S PRVE SEJE OKRAJNEGA SVETA ZA KMETIJSTVO

Kmetijstvo je sedaj v Jugoslaviji nedvomno v ospredju gospodarske problematike. Zvezna ljudska skupščina je sprejela znano resolucijo o nadaljnjem razvoju kmetijstva v državi, o teh problemih je razpravljala tudi že Glavni odbor SZDLJ in tudi plenum glavne zadrugne zveze. Prav je, da kmetijstvu na Gorenjskem, čeprav v strukturi narodnega dohodka ne pomeni pomembno gospodarsko panogo, posvetimo tudi mi vsa pozornost.

V zvezi s problemi na vasi moramo ugotoviti na Gorenjskem razne pomanjkljivosti, ki so nastale v precejšnji meri tudi zaradi tega, ker so te probleme obravnavale le zadrugne organizacije, malo ali pa nič pa lokalni oblastni činitelji. Ta problematika pa ni samo skrb zadrugnih organizacij, temveč zlasti političnih in oblastnih organov, okrajnega in občinskih ljudskih odborov in vseh tistih, ki lahko vplivajo na razvoj socialističnih odnosov na vasi. Gre za povečano skrb, ki jo je treba posvetiti, glede na naloge, ki jih imamo, v še večji meri razvoju socializacije vasi.

ZADRUGA MORA BITI EKONOMSKI ČINITELJ NA VASI

V prvi vrsti je treba doseči to, da se začno zadrugne pečati predvsem s proizvodnimi kmetijskimi problemi. Doslej so zadrugne to plat precej zanemarjale, saj jim je — v kranjskem okraju — jemala 70% vsega dela zgolj trgovina, obrt in podobne dejavnosti. Na Gorenjskem imajo kmetijske za-

druge v svojem sestavu 74 splošnih trgovin, 8 kovaških delavnic, 6 mesarij, 18 žag-veneciank, 4 kolarske in 3 čevljarke ter 8 mizarskih delavnic, 5 gostiln, 2 kleparski delavnici, 1 čipkarski obrtni obrat, 3 sirarne, 2 kino podjetji, 4 elektro delavnice, 2 pekarni, 1 mlin in mlekarški obrat itd. — Zadrugne je treba razbremeniti vsega postranskega dela in dejavnosti, da bi se lahko čim bolj posvetile proizvodnim problemom. Zato bi bilo treba vse te obrate, ki nimajo neposredne zveze s proizvodnjo, oddvojiti od zadrug. Toda napačno bi bilo kakorkoli kampanjsko ukrepati v tem pogledu, saj bi lahko z neživiljenjskim reševanjem povzročili več škode kot koristi. Zato je treba stvari proučiti in glede na objektivne pogoje tudi ukrepati.

POSPEŠITI SISTEM KOOPERACIJE V KMETIJSTVU

Mimo enostavnih oblik kooperacije v kmetijstvu, ki so se oblikovale v zadnjih letih, imamo sedaj pri nas že posamezne primere socialistične kooperacije, ki se kažejo v novonastajajočih obnovitvenih zadrugah za skupne sadovnjake in vinograde. Tudi na Gorenjskem imamo zajetih v te skupnosti za sadovnjake že 55 ha površin, pri črnem ribezlu — kulturi, ki jo sedaj na Gorenjskem uvajamo — pa 15 ha. Toda na tem področju so še velike možnosti za razvoj socialistične kooperacije. Kazalo bi, denimo, razvijati kooperacijo tudi pri travnikih in pašnikih itd. — Zategadelj nas čaka glede tega še precej dela.

TUDI V KMETIJSTVU OBSTAJA
PROBLEM KADROV

V zvezi s tako orientacijo in možnostmi, ki jih nudi kmetijstvo in ki jih moramo začeti oživljati, pa so velika ovira kadri. S stanjem, kakršno je trenutno na Gorenjskem v kmetijskih zadrugah, ne moremo biti zadovoljni. Več kot polovica zadrug sploh nima upravnika in še tiste zadrugne, ki jih imajo, imajo ljudi, ki so le trgovsko sposobni. Največkrat tudi visokokvalificirani kmetijski kader (agronomi, tehniki) niso sposobni dati kmetijstvu tisto, kar bi morali, saj so se dostikrat šolali v pogojih, ko niso mogli dobiti nobenih praktičnih izkušenj tako glede mehanizacije moderne kmetijske proizvodnje, kakor tudi ne o ekonomskih problemih modernega socialističnega kmetijskega obrata. Zato je potreben — če hočemo doseči kakovostni napredek v kmetijski proizvodnji — subjektivni družbeni činitelj, se pravi, pri nadaljnjem razvoju kmetijstva in socialističnih odnosov na vasi so potrebni ljudje, ki iskreno želijo doseči napredek v socialistični vasi.

Če hočemo torej doseči napredek v kmetijstvu, moramo imeti pred očmi predvsem tri činitele: kmetijske zadrugne morajo postati ekonomski činitelji na vasi, postati morajo proizvodne celice; hkrati s tem pa je treba stremeti za poljedelsko orientacijo v kmetijskih zadrugah; če bomo hoteli to doseči pa je treba vzbuditi napredne elemente na vasi, ki naj tvorijo tisto socialistično jedro v kmetijskih zadrugah, ki bo omogočalo tudi kmetom boljše delovne pogoje in hkrati tudi boljše življenje.

I. A.

ORGANIZCIJA DOBRA —
UDELEŽBA SLABA

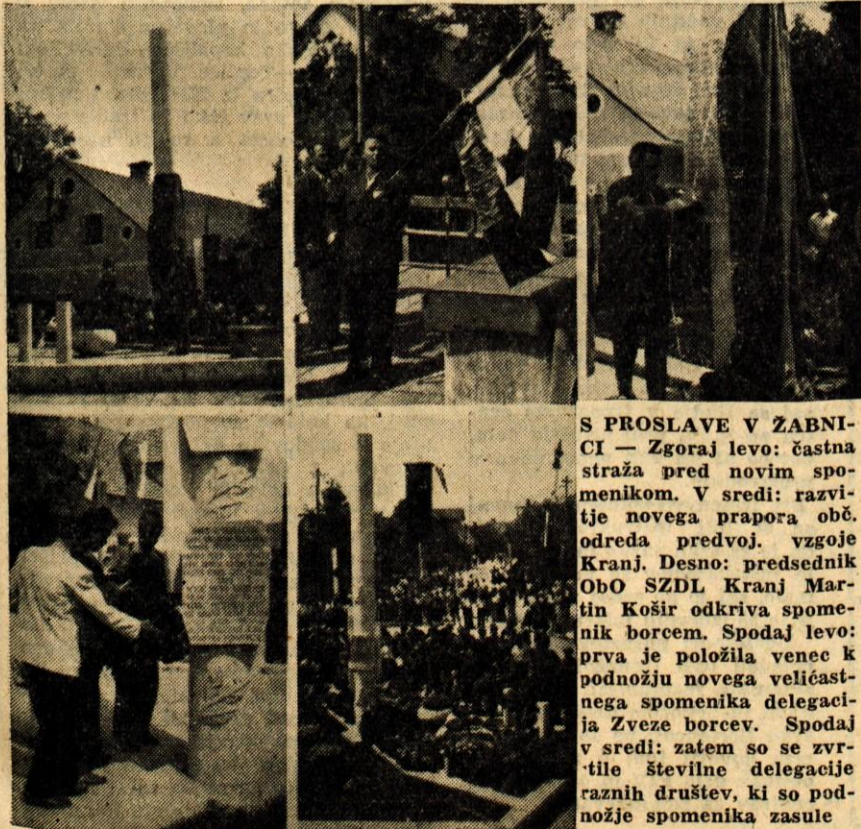
Na današnjih dirkah na Jezerskem so se gostinci izkazali, medtem ko organizatorjem ni šlo najbolje od rok. Prijavilo se je le 18 tekmovalcev za vse kategorije motorjev.

Toda kljub slabi udeležbi tekmovalcev se je danes zbralo ob progi nad 2000 gledalcev, ki nad prireditelji niso bili kdo ve kako razočarani. Drugo leto bi bilo želeli, da bi organizatorji zagotovili kakovostno udeležbo dirkačev, ker postajajo gledalci vedno bolj zahtevni.

Rezultati: **motorji 125 ccm** 1. Milan Cibašek (Tomos) 2,33,2; 2. Mladen Čerčič (Tomos) 3,24,3; **motorji 175 ccm** 1. Leon Pintar (Tomos) 3,26,2; 2. Mladen Čerčič (Tomos) 3,26,4; **motorji 250 ccm** 1. Leon Pintar (Tomos) 3,18,2; 2. Lado Podberščak (Ljubljana) 3,29,00; **motorji 500 ccm** 1. Slavko Suša (Kranj) 3,39; 2. Karl Grošelj (Kranj) 3,51; 3. Miro Golobič (Kranj) 3,51,4.

I. A.

TRIGLAV : PARTIZAN
SKOFJA LOKA za pokal maršala Tita
3 : 0 (0 : 0)

S PROSLAVE V ZABNICI — Zgoraj levo: častna straža pred novim spomenikom. V sredi: razvijanje novega prapora obč. odreda predvoj. vzgoje Kranj. Desno: predsednik ObO SZDL Kranj Martin Košir odkriva spomenik borcem. Spodaj levo: prva je položila venec k podnožju novega veličastnega spomenika delegacija Zveze borcev. Spodaj v sredi: zatem so se zvrstile številne delegacije raznih društev, ki so podnožje spomenika zasule

naš razgovor

»Še to jesen bomo ustanovili izobraževalni center«

Tovariš Polde Napokoj je v kranjski tovarni »Iskra« referent za vzgojo kadrov in obenem tudi trener. Zanimalo nas je, kakšne načrte imajo v podjetju glede izobraževanja delavcev, zato smo se z njim domenili za razgovor.

»Zamisli o ustanovitvi izobraževalnega centra v naši tovarni je stara že dve leti, uresničili pa je nismo predvsem zaradi pomanjkanja prostorov. Letos smo se te naloge resno oprijeli. Center za izobraževanje nameravamo ustanoviti jeseni v prostorih Industrijsko kovinarske šole,« je pripovedoval tovariš Napokoj.

»Boste imeli v izobraževalnem centru samo teoretični pouk, ali boste delavce tam tudi praktično poučevali?«

»V centru jim bomo skušali nuditi čimveč praktične izobrazbe, da bomo razbremenili ljudi v proizvodnji. Seveda pa bo ta način poučevanja otežkočen, ker v šolo ne bomo mogli prenesti vseh vrst strojev.«

»Ali boste v izobraževalnem centru priučevali samo na novo sprejete delavce?«

»Vsekakor najprej te, ker so najbolj potrebni osnovega znanja o tovarni, načinu proizvodnje in podobno. S tem bomo precej skrajšali dobo priučevanja. Kasneje bomo prirejali predavanja tudi s kvalificirane delavce, da jih bomo seznanili s pomenom in nalogami družbenega in delavskega upravljanja, z gospodarjenjem tovarne itd.«

»Ali že imate učni načrt?«

»Se ne. Sestavil ga bo vodja izobraževalnega centra ob pomoči mojstrov.«

»Kakšne so še naloge centra za izobraževanje?«

»Predvsem bo moral zasledovati proizvodni proces, ugotovljati napake in dajati predloge za najrazličnejše izboljšave. Vsakega delavca, ki bo prišel v tovarno, bomo v izobraževalnem centru lepo sprejeli, ga poučili o vsem, kar bo potreboval na svojem delovnem mestu in poskrbeli, da bodo njegovi prvi vtisi o podjetju kar najboljši.«

Nazadnje je tovariš Napokoj pripomnil, da bodo v podjetju še nadalje vzdrževali redne stike z republiškim Zavodom za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu, ker jim bo le-ta nedvomno posredoval še vrsto izkušenj.

MIMI MALENEK KONIC 53
VIGENCI ROMAN

Globočnik je kimal na levo in desno, šobil debele ustnice in jo nezaupno ogledoval. »Mm-da,« je rekel, »spočetka se marsikdo zaleti. Ko mu bo zmanjkalo denarja, mu bo tudi sapa pošla.«

»Ne verjamem,« je rekla Ana, ki je čutila potrebo, da bi zagovarjala Dominika. Bila je nejevoljna na Globočnika, v tem trenutku ji ni bilo mar, da potrebuje denar. »Prav delaven je in podjeten tudi.«

»Nerodna zadeva tole,« je rekel Globočnik, »nerodna zadeva. Ni prijetno, če sta dva kovača tako blizu skupaj. Drug drugemu odjedata kupce. Z novim letom boš pač morala najemnika odsloviti.«

»Bratranec mi je.«

»Bratranec, seveda, bratranec in zamera pri žlahti, kajpak,« je momljal Globočnik in spet pil. »Žganje imaš pa dobro,« je rekel, kakor bi hotel pridobiti časa, da bi vso stvar še enkrat premislil.

»Domač sadjevec je. Jeseni smo ga skuhal.«

»Pravzaprav sta z bratom sklenila pogodbo kar na lastno pest,« je dejal Globočnik, ki je stvar pretehtal in se dobro zavedal, da zlepa ne bo našel nikjer boljše prilike. »Stric ni pristal, kolikor vem.«

»Branil pa tudi ni. Jaz sem potrebovala denar in sem odala. Čemu bi stalo prazno? In če si fant pri tem pomaga, je vsem ustreženo.«

»Saj, saj. Toda z novim letom pogodba poteče, če prav vem?«

»V januarju bo potekla, ampak jaz ne vem... Ali bi ne bilo grdo, če bi bratranca kar takole pognali?« Ana je tipala v fužinarja, ni si mogla misliti, da bi Dominik moral zapustiti hišo.

»Grdo?« se je začudil fužihar in jo pogledal s svojimi okroglimi očmi. »Vidva z bratom vendar potrebujeta denarja, ne?«

»Seveda.«

»Fant je v šolah, ne?«

»Da. Šole dosti stanejo!«

»Da, dosti.«

Globočnik je povetil glavo, podbradek mu je padel prav na telovnik. Nazadnje se je odločil:

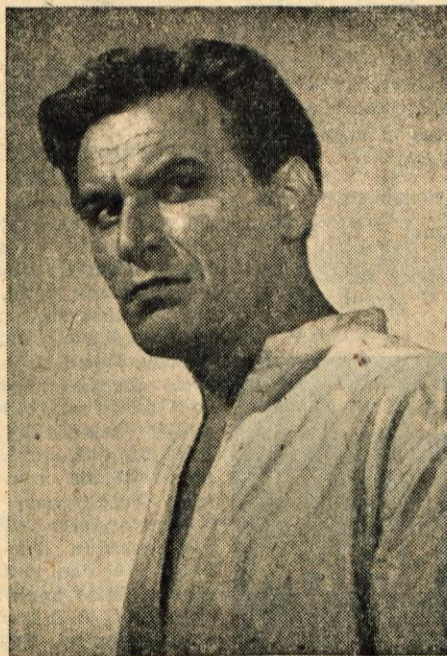
»Stric je vajin varuh, ne? Najbolje bo, če se z njim pomenim zaradi najemščine.«

»Najbolje bo,« je rekla Ana.

Potem se je fužinar začel odpravljati. Z negotovimi, nerodnimi koraki je lezel po stopnicah in se pri tem krčevito držal ograje. Pred hišo je dal Ani roko, še enkrat pogledal po vigencih, tudi hišo je premotril, nato je nekaj zagodrnjal o podrtiji in zlezal v koleselj. Ani je odleglo, ko je zavil za vogal.

Ano, ki je bila zadnje čase tako pogumna, je spet napadla malodušnost. Dobro je razumela, zakaj si je Globočnik tako natančno ogledoval hišo in vse okrog nje. V mislih je že sklenil kupčijo. Leto, morebiti dve bo Rudi v vigencu kot najemnik, samo toliko časa, da bo vpeljal trgovino. Potem bodo začeli pritiskati nanjo in na Aleša in ne bodo odnehali, dokler se ne bodo polastili hiše. Dolgovi, obresti, Aleševa polovica... Stric Filip bo rekel: »Če ti ne ugaja doma, greš lahko v samostan.« Zasovražila je samostan, ki se ga je še nedavno z veseljem spominjala. Ni marala hirati za hladnimi zidovi, posebno zdaj ne, ko je neprestano mislila na Dominika. O, ali nima tudi ona pravico živeti kakor drugi ljudje? Ali ne sme upati na košček sreče? Mar naj njeno življenje izzveni v prazno, kakor zvok počenega lonca? Vse v njej se je krčevito upiralo tej misli, toda čutila se je brez moči, ni vedela, kako naj kljubuje. Ko bi se vsaj Dominik vrnil, da bi mu povedala!

Zmračilo se je in v vigencu so ustavili delo.

Slovenski igralec Bert Sotler igra glavno vlogo v novem filmu srbskega podjetja UFUS »Rafal v nebo«, ki so ga v teh dneh začeli snemati v Zajači pri Loznici

ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI
Z GORENJSKE

Prazgodovina Nakla je bila še v začetku tega stoletja živa med starejšimi ljudmi. Po njihovem pripovedovanju je nakelske njive in travnike zalivalo nekoč jezero, katerega jugovzhodni breg je bil v Ločinah, vzvišenem bregu, ki loči Naklesko polje od Strževskega. To oviro so baje Rimljani prekopali in jezero je po sedanji ozki in skalnati dolinici Temnik odteklo v Savo. Podoba nakelske kotline z odspodaj navzgor izpranim obrežjem, prodnate naplavine in proti Podbrezju povezan svet, ki prča, da je Tržiška Bistrica od Spodnjih Dupelj dalje tekla med Nacovcami in Strahinjem v jezero, najbolj po strugi podobna dolinica v Temniku podpirajo to domnevo. Podpirajo jo tudi imena vasi: Okroglo, otok obdan z vodo, Struževo, vas, ki leži v strugi, po kateri je voda

odtekla, Pivka, kraj, kamor so iz višje ležečih krajev gonili napajat živino, in samo Naklo, vas na kalu, t. j. na luži, na jezeru. Naklo so nazivali tudi skale, moleče v jezero. Ostale vasi v Sloveniji (ena celo na Češkem) z imenom Naklo, Kalce ali Na kalu leže večidel na obrežnih krajih manjših jezer ali večjih mlak. Ne nazadnje bi potrjevala to domnevo tudi cerkev sv. Nikolaja v Strahinju, ker stoje njegova svetišča večinoma kraj jezerov in rek. Eno je vsekakor gotovo: ali je bilo tu nekoč jezero, ali pa je tekla skozi Naklo Tržiška Bistrica, ki se je pri Struževem izlivala v Savo.

Rimljani so skoraj gotovo zgradili prvo cesto čez nakelski svet. Od Gamelnov je šla na Kranj in od tod skozi nakelsko kotlino na Ljubelj in dalje v Virunum na Koroško. Ta cesta je vezala Norik z Emono in po njej z Italijo. Rimljani so važne točke ob cestah utrjevali. Nad Pivko pri Naklem moli kakih 20 m visoko skalovje nad cesto, imenovano Stucelj, na katerem so še pred sto leti bili vidni ostanki zidovja štirioglate, z globokimi rovi obdane stavbe, od katere se vidijo danes le še z zemljo pokriti temelji. Kraj sam nazivajo Gradišče in so Rimljani na njem najbrž zgradili utrdbo, ki je varovala cesto pod njo. Srednjeveškega gradu tu ni bilo,

HISA V HIŠI

Motiv na sliki je iz Škofje Loke: nad staro kmečko hišo so nadzidali novo streho, zdaj pa menida — tako pravijo ljudje — stari lastnik hiše, ki še živi v njej, ne dovoli podreti prejšnje slamnate strehe. Dve strehi nad eno hišo...

čprav so po ustnem izročilu stali v bližini Nakla kar trije gradovi. Beli ali Pusti grad je baje stal nad Sentanekom, na vzhodni strani Strahinja ob Udinem borštu, od koder se je grajska gospoda v čolnih vozila v Strahinj. Na njivah v Dolci je stal med Strahinjem in državno cesto drugi grad, tretji pa je čepel v Vinicah, na strmem bregu ob Savi. Prvi se je baje pogreznil in naziva ljudstvo z goščavo preraščeno jamo Pusti grad, od drugega se nahaja pod zemljo samo še klet, od tretjega pa životari med skalami nekdanjega grajskega obzidja in vrta le stara vinska trta. Tako narod, zgodovina pa o tem ne ve ničesar.

Vas Naklo se v spisih omenja prvič 1241 leta. Leta 1475 so jo izropali Turki, francoska konjenica pa je 1809 tri ure plenila po Naklem. Velika nadloga prebivalstva so bili tudi rokovnjači, ki so imeli v Udinem borštu varno zavetišče.

TOMOVE PRIGODE

Mark Twain »DOGODIVŠČINE TOMA SAWYERA«

PRIREDEL: IVAN ABRAM
RISBE: MILAN BATISTA

101.

Tom pa ju je pozorno motril. Ko se je prepričal, da sta zaspala, je pobral nekaj velikih polkrožnih kosov belega tenkega lubja in končno odbral dva, ki sta mu bila po godu. Enega je zvil in spravil v žep suknjiča, drugega pa položil v Joejev klobuk in ga nekoliko odmaknil od lastnika. Potem je previdno odšel po prstih med drevesa, dokler ni čutil, da ga ne moreta več slišati in se je spustil v tek, naravnost proti peščeni obali.

102.

Nekaj minut kasneje je bil Tom že v plitvi vodi in bredel po njej proti obali. Preden mu je voda segala do pasu, je prebredel že pol poti. Toda zdaj ga je začel tok spodnašati, nakar se mu je prepustil v upanju, da bo preplaval ostalih sto metrov. Plaval je proti toku, vendar ga je le-ta odnesel dlje, kot je pričakoval. Končno je dosegel obalo, plaval ob njej toliko časa, da je našel plitvino in splezal na breg.

103.

Z njegove obleke je lila voda. Malo pred deseto je prišel iz gozda do planote nasproti mestecu in zagledal spodaj v senci dreves zasidran parnik. Vse je bilo mirno in tiho. Splezal je do vode in po treh ali štirih sunkih dospel v čoln, ki je bil privezan ob parniku. Legel je pod klop, čakal in pridrževal sapo. Nenadoma je zapel zvonec in dal znak za odhod.

104.

Parnik je zastokal in potovanje se je pričelo. Tom je bil vesel svojega uspeha, ker je vedel, da je šel parnik tisti večer na zadnjo vožnjo. Čez kake pol ure so se kolesa parnika ustavila in Tom je s čolna zdrknil v vodo, splaval v temi na breg in pristal kakih petdeset metrov nad mestecem, da bi se izognil morebitnim znanim ponočnjakom. Tekel je skozi prazne ulice in se znašel ob tetinem zadnjem plotu.